

Anton Mencinger

Fran Novak

21. decembra je umrl v 86. letu svoje starosti Martin Breznik, nadučitelj v pokoju. Kot učitelj je služboval večji del po Štajerski, kjer je bil povsodi znan ne samo kot dober vzgojitelj, ampak tudi kot umen gospodar in sadjar ter kot izvrsten orglar.

30. decembra je izdihnil Fran Novak, gimnazijski ravnatelj v pokoju in utemeljitelj slovenske stenografije. Pokojnik se je rodil 22. oktobra 1856 v Mengšu pri Kamniku. Po odlično opravljeni maturi je študiral na Dunaju filozofijo, napravil pa je tudi strokovni izpit iz Gabelsbergerjeve nemške stenografije. Prakticiral je na gimnaziji terezijanske akademije, stalno suplenturo pa je dobil v Ljubljani šele 1886. Po štirih letih je bil premeščen na novomeško gimnazijo, kjer je ostal 4 leta, nato pa se je vrnil v Ljubljano na humanistično gimnazijo in tam postal 1917 ravnatelj tega zavoda. Upokojen je bil 1924. leta. Za stenografijo se je zanimal že v visokošolskih letih, v Novem mestu pa je uresničil svoj načrt in ustvaril slovensko stenografijo.

KOMUNALNE VESTI

Mestna občina ljubljanska nima ob Ižanski cesti v bližini barjanske šole nobenega svojega zemljišča, da bi ga mogla zastopj odstopiti za zidavo cerkve na Barju. Zato je bilo na seji mestnega sveta dne 2. oktobra sklenjeno, da bo mestna občina zamenjala svoj svet pri Črni vasi v izmeri 15.200 m² za svet nekega kmeta ob Ižanski cesti v izmeri 6578 m². Pogoj je, da kmet dobi ob zamenjavi svet v dvakratni izmeri, presežek pa bo plačal po 250 Din za m².

Dne 9. oktobra je mestna občina razpisala obligacijsko posojilo v znesku 20 milijonov Din.

Na javni seji mestnega sveta dne 23. oktobra je bilo sklenjeno, da se spremeni regulacijski načrt za prostor pokopališča sv. Krištofa, ker tu ne bo urejen park, kakor je bilo nekoč sklenjeno, ampak se bo sezidalo »Baragovo« semenišče, nezazidani svet pa se bo spremenil deloma v semeniški vrt. Na tajni seji pa je mestni svet sklenil, da imenuje za župnika mestne trnovske župnije dekana Janka Cegnarja iz Moravč, za tiskovnega referenta mestne občine Jožeta Vombergarja, za ravnatelja mestne ženske realne gimnazije pa profesorja dr. Antona Bajca.

Na seji mestnega sveta dne 24. novembra je župan dr. Adlešič poročal, da je banska uprava po naročilu notranjega ministrstva postavila mesto odstopivših članov mestnega sveta dr. Ivana Stanovnika, Alojzija Kocmurja, ing. Rada Laha ter umrlega prof. Evgena Jarca te-le člane mestnega sveta: Josipa Bahovca, trgovca, Antona Koritnika, hotelirja, Maksa Severja, trgovca, in ing. Rudolfa Škofa, profesorja STŠ. Maks Sever se je svoji funkciji

odpovedal. Dalje je župan poročal o uspehu sanacijskega posojila, ki ga je podpisalo 441 podpisnikov in je podpisanih Din 37,350.000— mesto samo Din 20,000.000—.

Na seji mestnega sveta dne 22. decembra je župan dr. Adlešič v izčrpnem govoru orisal enoletno delo mestnega sveta. Nato je bilo sklenjeno najetje posojila pri Suzorju v znesku Din 2,000.000— na 10 letno amortizacijo po 6 % za zidavo mrliške veže. V varnost tega posojila zastavi mestna občina dohodke Pogrebnege zavoda ter nekatere hiše ter zemljišča. Pogajanja za odstop 192 m² kazinskega vrta, kjer naj bi stal kraljev spomenik, je sklenil mestni svet prepustiti odboru za postavitev spomenika. Društvo »Kazino« je stavilo pogoj, da se omogoči dostop v Kazino s strani, kjer bo stal spomenik, hkrati pa tudi, da se občina zaveže pustiti v najemu društvu »Kazini« prostor pod kostanji nasproti kavarne tako dolgo, dokler ne bo napravljena ulica v smeri na Prešernovo ulico čez kazinski vrt. Mestni svet je prvi pogoj sprejel, drugega pa zavrnil. Občina tudi ne more nositi stroškov za pripravo temelja za spomenik, kar bi stalo okrog Din 950.000—, stavila pa bo v prihodnji proračun znesek Din 150.000— kot svoj prispevek.

KRAJEVNI DOGODKI

LJUBLJANA

V času od 1. oktobra do 31. decembra je treba zapisati nekoliko važnih osebnih vesti. Med njimi to, da je bil dosedanji upravnik policije v Ljubljani Vekoslav Kerševan odpoklican v notranje ministrstvo, na njegovo mesto pa je bil imenovan dr. Hacin Lovro, doslej sreski načelnik v Litiji, ki je prevzel svoje posle 16. decembra. — Za predsednika vrhovnega sodišča za Slovenijo in Dalmacijo pri Stolu sedmorice v Zagrebu je bil 2. oktobra imenovan dr. Jakob Konda, po rodu iz Semiča v Beli Krajini. — Isti čas je bil prestavljen v Beograd komandant dravske divizijske oblasti divizijski general Peter Nedeljković. Na njegovo mesto je imenovan divizijski general Lazar Tonić. — 15. oktobra je bil imenovan za senatorja Franc Smodej, bivši poslanec, skoraj istočasno pa je postal privatni docent za zemljepis na Aleksandrovi univerzi profesor dr. Valter Bohinec. — Sv. Stolica je v sporazumu s kraljevo vlado 26. oktobra imenovala za beograjskega nadškofa msgr. dr. Josipa Ujčiča, bogoslovnega profesorja ljubljanske univerze. — Za novega šefa prosvetnega oddelka banske uprave je bil imenovan 18. decembra dr. Lovro Sušnik, doslej gimnazijski profesor. Dosedanji šef Josip Breznik je postal ravnatelj drž. ženske realne gimnazije, ki ima svoje prostore na učiteljišču. Hkrati je imenovan za ravnatelja I. drž. realne gimnazije profesor dr. Karel Capuder.

V pozni jeseni, na koncu gradbene sezone, ki je bila letos v pogledu javnih del zelo živahna, je bila dne 6. oktobra na stavbišču, določenem za vseučiliško knjižnico, intimna, simbolična slovesnost, ki so se je udeležili ban dr. Natlačen, zastopniki tehničnega oddelka banske uprave, zastopniki univerze in akademikov z rektorjem dr. Samcem ter zastopniki mestne občine. Ban dr. Natlačen je zasadil na stavbišču prvo lopato v znak, da se bo delo začelo, potem ko je imel pomemben govor ob uspehu, ki smo ga imeli z akcijo za univerzitetno knjižnico. Govorili so še rektor in zastopniki akademikov, nakar so ban, drugi funkcionarji banske uprave ter stavbenik Matko Curk podpisali pogodbo o zidavi. — Dne 11. novembra je bila svečano odprta nova bežigrajska šola. Slovesnost se je pričela s službo božjo v cerkvi sv. Frančiška, nakar se je mladina s svojimi učitelji in zastopniki mestne občine in banske uprave odpravila v novo šolsko poslopje. Po svojem globoko zasnovanem govoru je stolni župnik in član mestnega sveta dr. Tomaž Klinar blagoslovil šolo, potem pa je govoril v imenu mestne občine podžupan

dr. Vladimir Ravnihar in poslopje izročil javnosti. Bilo je še več govornikov, vsi pa so pohvalili projektanta mestnega arhitekta ing. Vlada Mušiča. — Teden dni pozneje, dne 18. oktobra, je bila na svečan način odprta bežigradska gimnazija. Po maši, ki jo je daroval v cerkvi sv. Cirila in Metoda škof dr. Rožman, je krenil iz cerkve proti novi palači sprevid zastopnikov oblasti, dijakov in občinstva z godbo »Sloge«. Govor bana dr. Natlačena, poln pobud dijakom, je bil sprejet z navdušenjem vseh prisotnih. Po himni, ki jo je zaigrala godba »Sloge«, je ravnatelj zavoda v svojem govoru orisal zgodovino III. drž. realne gimnazije ter potek borb za lastno poslopje. Potem je škof dr. Rožman z asistenco blagoslovil poslopje ter vsako učilnico posebej. — Med javnimi stavbami, ki so še v delu, a bodo v doglednem času sposobne služiti svojemu namenu, je treba omeniti tudi zgradbo šolske poliklinike nasproti Srednje tehnične šole, paviljon kirurški oddelka drž. bolnice, ki je dobil streho 15. decembra in ki bo dogotovljen sredi poletja 1937, ter dela za prizidek Delavskemu domu ob Bleiweisovi cesti. — Ob tej priliki ne sme pasti v pozabo datum 20. december, ko je v mestni vodarni v Klečah pričela delovati centrifugalna črpalna naprava z elektromotorskim pogonom, mesto dveh parnih strojev za črpanje vode, ki sta bila neekonomična. — Izmed zasebnih stavb večjega stila je bil v nedeljo, dne 6. decembra slovesno blagoslovljen Collegium seraphicum v Frančiškanski ulici, ki so ga zgradili očetje frančiškani za svoje novice in dijake. V prvem nadstropju je dvorana za gledališke in kinematografske prireditve. Dopoldne omenjenega dne je novi dom blagoslovil škof dr. Rožman z asistenco in v prisotnosti vse frančiškanske družine, popoldne pa je bila v dvorani akademija, ki so se je udeležili poleg številnega občinstva tudi zastopniki oblasti.

8. novembra je bil slovesno ustoličen novi šempetrski župnik Alojz Košmerlj. Ustoličenja se je udeležilo veliko občinstva, med njimi gasilci in narodne noše, ob vходу v cerkev pa sta mu ključarja izročila cerkvene ključke. Župnika je ustoličil stolni župnik dr. Tomaž Klinar.

Izmed kulturnih dogodkov je treba zlasti podčrtati nagrade za umetniška dela v narodni skupščini, ki so bile 5. novembra podeljene petim slovenskim umetnikom v skupnem znesku nad 400.000.— Din, in sicer Tonetu Kralju, Rajku Slaperniku, Tinetu Kosu, Lojzetu Dolinarju in Francetu Goršetu. Nadalje je vredna vse pozornosti 15-letnica žilavega in plodnega delovanja Šentjakobskega odra v Ljubljani, ki je ob tem jubileju izdal posebno spominsko brošuro in pripravil Tavčarjevo zgodovinsko novelo »Janez Solnce« v dramatizaciji Klemenčiča. Pred tema dvema važnima dogodkoma v našem kulturnem življenju je bila ob priliki češkoslovaškega narodnega praznika odprta v Trgovskem domu obsežna in nad vse zanimiva razstava češkoslovaške knjige, ki je potem do konca, dne 9. novembra, imela velikanski uspeh.

Dne 4. novembra je bil vzprijorjen letalski napad na Ljubljano. Devet bombarderjev je priletelo iz Zagreba in izvedlo napad, ki pa ga je vojaštvo s topovi in strojnimi, razpostavljenimi po Gradu in na nebotičniku, po-

vsem odbilo. Na grajskem stolpu so se zbrali zastopniki vojaških in civilnih oblasti, Rdečega križa, OZAMA in BOZAMA (banovinski odbor za zaščito mesta). Vaja je uspela nad vse pričakovanje in je zlasti pokazala veliko discipliniranost prebivalstva. — 20 dni kasneje je imel prav tam, na vrhu grajskega stolpa, mestni tujskoprometni svet majhno slovesnost. V prisotnosti predsednika tega sveta dr. Steleta, člana mestnega sveta insp. Westra, dr. Brileja in oseb, ki so naprave izdelale, sta bili odkriti dve marmornati plošči, na katerih so vdolbene smeri proti vsem pomembnejšim vrhovom naših hribov, ki jih doseže oko z grajskega stolpa. Na plošči je pritrjen gibljiv kazalec, ki se dá usmeriti proti poljubnemu vrhu, s svojim drugim koncem pa pokaže ime vrha, vdolbeno na plošči. Načrt za plošči je izdelal po navodilih insp. Westra kartograf Oskar Delkin.

V oktobru mesecu je Ljubljana doživela dva pomembnejša obiska. Tako jo je dne 5. oktobra obiskala skupina 11 nemških novinarjev pod vodstvom Wilfrieda Badeja, vladnega svetnika v nemškem ministrstvu za propagando. Odlični gosti so si ogledali zanimivosti mesta, zlasti Okrožni urad, Narodno galerijo in magistrat. Opoldne jih je ban dr. Natlačen povabil na kosilo, ki so se ga udeležili tudi zastopniki oblasti in raznih ustanov, popoldne pa jim je mestna občina pripravila na terasi nebotičnika čajanko, nakar so gosti odpotovali na Bled. 19. oktobra pa je prispela v Ljubljano skupina voditeljev tujskega prometa iz Nemčije, Norveške, Angleške, Belgije, Avstrije, Nizozemske in Švice. Ogledali so si tudi magistratno poslopje in so jim bile ob tej priliki izročene lepe propagandne brošure o Ljubljani.

Dne 29. novembra so bile končane volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. V volilnem okrožju Ljubljana - mesto je bilo volilnih upravičencev 1597, oddanih glasov 811, udeležba 52 %. Od tega je dobila lista *Ogrina in Urbasa* 538 glasov, lista *Kregarja in Magušarja* 254, a 19 glasov je bilo neveljavnih. Izvoljena sta bila torej *Ogrin Ivan*, stavbenik v Ljubljani, in *Urbas Miroslav*, klobasičar v Ljubljani. Dne 18. decembra se je vršila prva plenarna seja novoizvoljene zbornice TOI, na kateri je bil izvoljen za predsednika *Ivan Jelačin*, veletrgovec v Ljubljani.

POPRAVKI

Str. 202, 2. stolpec: Pri naštevanju članov Kazine iz l. 1828. sta 6. in 7. vrsta zamenjani; pravilno je *Premenstein*, ne *Cremerstein*; zadnja vrsta pravilno *Vogou*, ne *Vogon*. — 3. vrsta poleg slike pravilno 1830, ne 1880; pri navedbi članov iz l. 1833.: 3. vrsta pravilno *Saurau*, ne *Sauran*. — 7. vrsta pravilno *Vernier*, ne *Verner*. Na strani 203, 1. stolpec: člani iz leta 1884.: za dr. *Prešernom*: *Natoliska*, ne *Katoliska*, *Martintschitsch*, ne *Mahintschitsch*. — Stran 211, 1. stolpec, 1. odstavek, 4. vrsta, v članku »Ostanki Ceļeje«: z mestom, ne z mostom.

»Kroniko« izdaja Mestna občina ljubljanska. Za izdajateljico odgovoren dr. Rudolf Molè, za uredništvo, upravo in inseratni del odgovoren Pavel Debevec. Tiska Učiteljska tiskarna, zanjo odgovoren Francè Strukelj. — Ponatis člankov in slik dovoljen samo z dovoljenjem uredništva. Rokopisi se ne vračajo. »Kronika« izhaja 4 krat na leto in stane za vse leto Din 60'—, za pol leta Din 30'—, za četrt leta Din 15'—. Za inozemstvo Din 100'—. Posamezna številka Din 30'—. Naroča se: Mestno načelstvo, kulturni oddelek, Ljubljana.